

BACHELORPROJEKT

Peacebuilding efter den Islamiske Republik Afghanistans fald med fokus på state-society relations og transitional justice

Frederik Sonne Larsen

Stud.nr. 68651

Søren Franklin Recinella

Stud.nr. 68548

Dato: 24/5 - 2022

Antal tegn: 95.026

Indholdsfortegnelse

Abstract	3
Problemfelt	4
Problemformulering:	5
Arbejdsspørgsmål:	5
Litteraturgennemgang	6
Peacebuilding	6
State-society relations	8
Afghanistans politiske historie	8
Litteratur efter den Islamiske Republik Afghanistans kollaps	9
Begrebsafklaring	9
Metode	11
Casestudiet som analytisk fremgangsmåde	12
Dokumentanalyse	13
Kritik af, og begrænsninger ved, brugen af casestudiet	14
Videnskabsteori	15
Teori	16
State-society relations	16
Transitional justice	19
Transitional justice i en afghansk kontekst	21
Analyse	23
Fejlslagen peacebuilding i Afghanistan i perioden 2001 til 2021	23
Komparativ analyse af de to regeringsperioder:	24
Hamid Karzai regeringsperiode 2001 til 2014	24
Ashraf Ghanis regeringsperiode 2014 - 2021	27
Gennemgående problemer i peacebuildingprocessen 2001-2021	29
Diskussion	31
Konklusion	34
Litteraturliste	37

Abstract

During the summer and fall of 2021 the Taliban gradually consolidated power in Afghanistan in tandem with the international coalition's withdrawal from the country. After the collapse of the Islamic Republic of Afghanistan it became evident that the peacebuilding-process had failed. This sparked our interest in how 20 years of effort to bring peace and stability to the country by some of the world's most powerful countries ended up in chaos. This led us to investigate the phenomenon of why some states fall back into failure after a peacebuilding process has taken place in the given state.

We found that state-society relations and transnational justice would serve as theoretical concepts in evaluating the above mentioned phenomenon. Under which we could evaluate what effects a focus on these two theories and their underlying elements would bring into peacebuilding-processes, both now and in the future. It became clear to us that a retrospective insight into the case of Afghanistan would provide valuable knowledge serving as a relevant insight to possibly making peacebuilding-operations more successful in the future.

Throughout the bachelor thesis we have focussed our scientific research on providing knowledge through what could be associated with Karl Poppers approach to research as an evolutionary field. We therefore present criticism on how peacebuilding has been carried out in Afghanistan, and view the strategy's failure as a starting point for providing an insight into what should be the guiding principles of the strategy and thereby serve as an addition to the concept.

In our analysis we found that the lack of social cohesion had a vital effect on how and why the peacebuilding-process failed in Afghanistan. In our discussion, we elaborate upon how elements from transitional justice can serve as a way to improve the premise of the peacebuilding-process, due to the strategy's effect on social cohesion. We can conclude that elements from transitional justice would serve as a good addition to how future peacebuilders could provide better outcomes to peacebuilding, through the understanding of what effect the strategy has on social cohesion in the given country. Here we determined that a truth and reconciliation commission would serve as the best means to provide the best starting ground for a successful peacebuilding-process. We don't entertain this new addition to the strategy as a formula for the success of peacebuilding in the future, but merely as a premise for making the foundation on which a possible success can be built.

Problemfelt

Efter næsten 20 års kamp valgte de internationale styrker med amerikanerne i spidsen at tilbagetrække deres bidrag fra Afghanistan i sommeren og efteråret 2021 (Ritzau, 2021). Denne tilbagetrækning, som blev annonceret af den amerikanske præsident Joe Biden i 2020, begyndte i det tidlige 2021 og kulminerede endeligt i de sidste kaotiske dage i august og september 2021.

Efter 20 år, siden den første militære intervention i 2001, er det værd at undersøge hvorfor de samfundsinstitutioner, der blev opbygget med støtte fra det internationale samfund og sikret af NATO styrker (SC Res 2189) brød sammen, så kort tid efter tilbagetrækningen. Det var dette spørgsmål, der vakte vores interesse for at beskæftige os med peacebuilding, opbygning af samfundets institutioner, sociale faktorer og historie, med afsæt i den aktuelle case, der vakte interessen: Afghanistan. Vi fandt det interessant, hvordan man efter 20 års tilstedeværelse og indsats i landet, endte med hvad der ud fra målsætningen om at sikre fred, rettigheder og stabilitet (SC Res 1378; Diplomatie, 2004) i det uroplagede land, må anses for at være både et tilbageslag for det internationale samfund og en fejlslagen strategi.

Vores problemfelt tager derfor sit udgangspunkt i den internationale erfaring med peacebuilding-operationer. Da vi startede de indledende litteratursøgninger til dette projekt, stødte vi på mange beslægtede begreber som peacebuilding, peacekeeping, nation-building og state-building. Forskere og akademikere bruger begreberne vidt forskelligt, og vi vil derfor afklare hvordan vi positionerer os i forhold til disse begreber i en begrebsafklaring senere i vores projekt. Disse begreber står dog samlet for en masse erfaringer internationale organisationer, såsom FN og NATO, har haft med intervention og efterfølgende tilstedeværelse i fejlslagne stater præget af ustabilitet og evt. væbnet konflikt. Vi ser disse globale erfaringer som en vigtig del af vores problemfelt, da de har formet og haft indflydelse på den linse som vi ser casen Afghanistan gennem. De erfaringer det internationale samfund har gjort sig med intervention, tilstedeværelse og peacebuilding i andre nationer hen over årene, ser vi som en del af vores problemfelt, og vi vil bruge disse erfaringer til at kunne sætte erfaringerne i Afghanistan i kontekst og perspektiv, og dermed forhåbentlig kunne give vores bud på hvordan man bør udføre peacebuilding-operationer i fremtiden.

Samtidig har det i arbejdet med feltet undret os, at peacebuilding-strategien står forholdsvis uændret hen, trods en gentagende tendens, der tyder på manglende effektivitet i flere tilfælde (Karns et.al., 2015: 332 - 338). Vi er også interesserede i at adressere denne tilsyneladende mangel på udvikling i strategien for på denne måde at arbejde hen imod en strategi, der kan

sikre langvarig og stabil fred. En mulig udvikling til disse strategier vil materialisere sig i vores forslag til en ny peacebuilding-strategi i slutningen af projektet.

Teoretiseringen og kritikken af peacebuilding bliver derfor en central del af vores problemfelt. Vi vil undersøge relevante sociale sammenhænge i samfundet, da de i forbindelse med teorien om state-society relations spiller en central rolle i effektiviteten af et samfund og dets institutioner, og i vores tilfælde, resultatet af peacebuilding-processer. Herunder vil vi også undersøge om det er muligt vha. peacebuilding at forbedre disse relationer.

Vi håber på, at det med vores undersøgelse af feltet er muligt at rette relevant kritik mod den hidtil anvendte strategi, og på denne måde videreudvikle en mere anvendelig og effektiv måde hvorpå der i fremtiden kan skabes succes med peacebuilding-operationer. Vi mener, at man med Afghanistan som primær case i undersøgelsen af feltet får det aktuelle billede på, hvad fremtidige peacebuildere bør have for øje. Dette ønsker vi at bidrage vores del til.

Problemformulering:

Ville en inddragelse af elementer fra transitional justice have ændret udfaldet af peacebuilding-processen i Afghanistan fra 2001 til 2021?

Arbejdsspørgsmål:

1. Hvilke udfordringer mødte de forskellige regeringer i Afghanistan i perioden 2001 til 2021 i deres peacebuilding-process?
2. Havde det været muligt at sikre en varig fred ved at inddrage elementer af transitional justice for at forbedre den sociale sammenhængskraft i Afghanistan?

Litteraturgennemgang

Denne litteraturgennemgang er en fremstilling af den litteratur, som vi har dannet os et overblik over og læst i forbindelse med udarbejdelsen af dette bachelorprojekt. Den litterære gennemgang vil tage udgangspunkt i tre tematikker som vores litteratur fordeler sig over: *Peacebuilding*, *State-society relations* og *Afghanistans politiske historie*. Denne opdeling er lavet med henblik på at kategorisere den litteratur som vi mener vores litterære felt indeholder, og herved også for at præsentere læseren for den litteratur, som har dannet rammerne for udarbejdelsen af dette bachelorprojekt. Dele af vores litteratur vil overlape i tematik, og det vil derfor også i denne litteraturgennemgang blive gjort klart hvad de forskellige tekster kan bidrage med på forskellige områder.

Peacebuilding

Inden for temaet peacebuilding har vi primært beskæftiget os med litteratur, der kan beskrive historien omkring peacebuilding-operationer og hvilket ophav disse operationer er blevet til i. For at afdække dette område har vi primært anvendt litteratur, der fortæller os om global governance og internationale institutioners rolle i interventioner for at sikre fred og stabilitet rundt om i verden. Her har vores primære fokus været på bogen *International Organizations: The Politics and Processes of Global Governance* (Karns et.al., 2015). Vi er dog også bekendte med, at der siden den kolde krigs afslutning foreligger en stor mængde forskning på området. Herunder er det blandt andet relevant at nævne eksempler såsom *You, the people: the United Nations, transnational administration and State-building* (Chesterman, 2004), og Francis Fukuyama der tidligt i perioden har beskæftiget sig en del med undersøgelsen af peacebuilding i Afghanistan; *State-building: Governance and world order in the 21st century* (Fukuyama, 2004) & *Nation-building beyond Afghanistan and Iraq* (Fukuyama, 2006). Begge litteratureksempler har været med til at udvikle en større forståelsesramme for peacebuilding. Vi har i vores litteratur prioriteret en mere nutidig udlægning og vurdering af peacebuilding, og den måde hvorpå dette er anvendt i Afghanistan. I arbejdet med at skabe forståelse for dette har vi derfor valgt at anvende værket *Building the Nation: Missed opportunities in Afghanistan and Iraq* af Selma Heather Gregg (Gregg, 2018), der med sin senere udgivelse kan bidrage med en mere nutidig viden over udviklingen i specielt Afghanistan.

Vi har i forståelsen af peacebuilding også læst forskeren Peter Wallensteens værk *Quality Peace: Strategic Peacebuilding and World Order* (Wallenstein, 2015). Peter Wallenstein er seniorprofessor i freds- og konfliktforskning ved Uppsala Universitet (Uppsala University,

2022). Denne del af litteraturen udspringer fra den nordiske fredsforskning (Eriksen, 2019). Wallensteen beskæftiger sig med ‘Quality Peace’, hvilket er et felt, der undersøger hvordan man med størst sandsynlighed kan sikre en vedvarende og stabil fred i post-konflikt områder (Wallensteen, 2015: 6).

I sit studie af ‘Quality Peace’ finder Wallensteen frem til 25 konklusioner (Ibid: 206 - 207), som han gennem sin undersøgelse har kunnet konkludere til med størst sandsynlighed at have en effekt på at sikre en vedvarende fred i post-konflikt områder. I mange af disse konklusioner mener vi, at der foreligger et rationale, som der kan siges at være bred konsensus om og kan anses for at være både velafprøvede og berettigede. Selv siger Wallensteen også om sine konklusioner at: *“The following twenty-five general conclusions are presented for further consideration by the academic and policy communities”* (Ibid: 206). Herved bliver det svært for os at inddrage ‘Quality peace’ som teoretisk værktøj, da vi med Wallensteens kriterier blot risikerer at bekræfte vores egne antagelser om hvad der i fremtiden ville virke. Når dette er sagt, får Wallensteens konklusion nr. 3:

“The integration of the opposing military forces is central for sustained peaceful conditions, making it the most important aspect of power-sharing agreements, thus going beyond disarming strategies” (Wallensteen, 2015: 206)

alligevel en særlig relevans for vores litteraturgennemgang. Dette skyldes, at lige netop dette kriterium er fraværende i casen om Afghanistan, hvor Taliban ikke blev integreret og legitimeret som en politisk aktør i udformningen af det politiske system, og dette var hermed ikke en del af peacebuilding-strategien (Taye, 2021: 339). Vi mener, derfor med inspiration fra Wallensteen, at en videre undersøgelse af hvorvidt et øget fokus på dette inden for peacebuilding, med Afghanistan i mente, ville være relevant for fremtidige peacebuildere. Noget vi mener Wallensteen selv ville billige, da han i sit værk konstaterer: *“An unexpected effect is the possibility of also using quality peace criteria for the evaluation of the role of international institutions in postwar conditions”* (Wallensteen, 2015: 210)

I vores søgen på litteratur, som kan oplyse os om overgangen fra fjende til modstander i det politiske felt, har vi udforsket det litterære område, som omhandler transitional justice. Inden for dette felt har vi især draget nytte af værket *Rethinking Transitional Justice for the Twenty-First Century* (Sharp, 2018). Dette værk vil vi udfolde yderligere i teoriafsnittet, men det fortjener at blive nævnt i denne litterære gennemgang. Udover vores læsning af teorien om transitional justice har vi også draget nytte af distinktionen mellem de forskellige elementer

inden for transitional justice, som Parwez Besmel opsætter i journalartiklen *The Pathway to Transitional Justice in Afghanistan* (Besmel, 2021).

State-society relations

Inden for temaet state-society relations har vi primært beskæftiget os med litteratur, der kan beskrive relationen mellem statslige institutioner og civilsamfundet i et givent samfund. Vigtigheden af dette tema blev klart i arbejdet med hvilke elementer, der var vigtige i peacebuilding, hvor “national unity” blev fremhævet i værket *Building the Nation: Missed opportunities in Afghanistan and Iraq* (Gregg, 2018: 49-50). Vi har derfor inden for dette tema også lagt vægt på dette værk. Herudover har vi også andre vigtige bidrag til forståelsen af denne del af vores litteratur. En stor del af dette litterære område er båret af journalartiklen, *Afghansitans Political Development dilemma: The Centralist State Versus a Centrifugal Society* af Sayed Yaqub Ibrahimi (Ibrahimi, 2019). For at understøtte denne journal med en mere teoretisk udlægning af kernen i state-society relations har vi anvendt værket *Societal Dynamics And Fragility: Engaging Societies in Responding to Fragile Situations* (Marc et.al., 2013), som er lavet i samarbejde med The World Bank. Arbejdet med state-society relations har bidraget med at gøre forståelsen og analysen af civilbefolkningens tilhørsforhold til og opfattelse af de statslige institutioner mere håndgribelig.

Afghanistans politiske historie

Inden for temaet Afghanistans politiske historie har vi primært beskæftiget os med litteratur, som har kunne bidrage med viden om de forskellige regeringer, de problematikker de har mødt og deres initiativer i Afghanistan i perioden 2001 til 2021. Her har både journalartiklen, *Afghansitans Political Development dilemma: The Centralist State Versus a Centrifugal Society* (Ibrahimi, 2019), som er nævnt ovenfor og journalartiklen, *Afghanistans Political Settlement Puzzle: The Impact of the Breakdown of Afghan Political Parties to an Elite Polity System (2001-2021)* af Safiullah Taye (Taye, 2021), været relevante til at danne et overblik inden for dette tema. Samtidig giver begge journalartikler et kritisk indblik i, hvad der både har fungeret og ikke fungeret for de forskellige regeringer, men også over for de internationale aktørers bidrag til peacebuilding i Afghanistan. For at danne et yderligere overblik over de internationale aktørers indvirken på de interne politiske affærer i Afghanistan, har især policydokumenter fra bl.a. FN og værket *International Organizations: The Politics and Processes of Global Governance* (Karns et.al., 2015) været behjælpelige til at skabe indsigt i dette område.

Litteratur efter den Islamiske Republik Afghanistans kollaps

I vores arbejde med at skabe overblik over vores litteratur, står det klart for os, at der er en stor mængde litteratur som beskæftiger sig med peacebuilding i Afghanistan. En stor del af denne litteratur er dog udarbejdet før den Islamiske Republik Afghanistans kollaps. Vi mener derfor, at vi med dette bachelorprojekt kan forsvare at vores forskning kan bidrage med nye indsigter til feltet. Dette mener vi, da vi nu tidsmæssigt kan bidrage med viden ud fra et retrospektivt indblik i peacebuilding-operationen i Afghanistan efter dens afslutning. Herved bliver det også muligt at analysere hvilke udfald, de forskellige indsatser under de to regeringer har haft, og hvad der i fremtiden skal tages højde for, for at peacebuilding-operationer ikke får samme udfald som den Islamisk Republik Afghanistan gjorde i 2021.

Begrebsafklaring

Der er flere forskellige begreber, som vi anvender i udførelsen af dette bachelorprojekt. Da særligt et af disse begreber kan have mange forskellige betydninger alt efter hvem man spørger, er det vigtigt for os at afklare præcis hvilken betydning dette begreb har i vores kontekst.

Det vigtigste begreb i vores projekt må siges at være peacebuilding. Begrebet indgår i vores problemformulering, og dækker i essensen over den strategi den internationale koalition har haft i forbindelse med opbygningen af samfundets institutioner og sikringen af varig fred i Afghanistan. Denne afklaring vil dog starte mere generelt, og derefter dykke ned i hvad præcis det betyder at lave peacebuilding i et land. Begrebet peacebuilding blev først fremsat af den tidligere FN-generalsekretær Boutros Boutros-Ghali i værket *An Agenda for Peace* i 1992, og grundlaget for begrebet er også at finde i FN-regi (Karns et.al., 2015: 332). Det er baseret på FN's rolle i afkoloniseringsprocessen samt inventioner i forskellige lande for at sikre fred i de tidlige 90'ere (Ibid: 332).

Selvom der er uenighed blandt forskere om den præcise strategi for at opnå fred, er det grundlæggende ideal for peacebuilding dog stadig intakt: at sikre fred samtidig med at bistå de berørte lande med at opnå langsigtet stabilitet og en demokratisk infrastruktur (Ibid: 332). Det er i forsøget på at sikre langsigtet stabilitet og demokrati, at forskellen mellem det bedst kendte begreb, peacekeeping, og peacebuilding ligger. Hvor en peacekeeping-mission kun har ét mål for øje, nemlig at sikre fred i øjeblikket, går man med peacebuilding skridtet længere ved at implementere initiativer i det berørte land, der skal sikre fremtidig fred (Ibid: 332). Det er dog også i dette langsigtede perspektiv at begrebets kompleksitet ligger. Peacebuilding-operationer kan være vidt forskellige og bygger ikke på en fast formel af civile og militære initiativer.

Begrebets kompleksitet er ifølge visse forskere også dets svaghed, da der ofte ikke er en klar fremgangsmåde til at sikre fred og langvarig stabilitet (Ibid: 332). Denne svaghed vil spille en central rolle i vores analyse, når vi skal analysere os frem til hvad der gik galt for processen i den Islamiske Republik Afghanistan, og dermed hvor peacebuilding-strategien var mangelfuld i dette tilfælde.

Det er vigtigt at holde sig for øje, at vi i denne kontekst ikke kun anvender begreberne peacekeeping og peacebuilding, men også underliggende har fokus på state-building og nation-building. Disse begreber lider af det samme problem som peacebuilding, da betydningen af dem er omdiskuteret, og det derfor kan indgyde forvirring, når forskere til tider bruger dem forskelligt eller som synonymymer. Derfor er det særligt vigtigt for vores projekt at definere disse begreber ud fra hvordan vi positionerer os til dem, så der ikke er nogen tvivl om indholdet af en eventuel intervention, hvis vi benytter et af begreberne. I bogen *”International Organizations”* (Ibid.) definerer forfatterne statebuilding i den grundlæggende form, som vi også opererer med i dette projekt. De skriver: *”The UN has gone beyond peacebuilding to activities associated with actual statebuilding – that is, working with local actors to create the foundations and institutions of a government”* (Ibid: 332). Hvor forfatterne i bogen, som skrevet i citatet, opfatter statebuilding som en videreudvikling af peacebuilding, opfatter vi det i højere grad som en underkategori. Altså at state-building er en strategi, der bygger på at skabe statsinstitutioner i samarbejde med lokale aktører, og at dette bruges som et værktøj til at nå peacebuildings overordnede mål om varig fred, stabilitet og demokrati. Dette kan man argumentere for er nødvendigt i visse tilfælde, hvilket der også har været erfaringer med i f.eks. Bosnien (Ibid: 322).

I en videreudvikling af begrebet kommer vi til nation-building. Differentieringen mellem disse to begreber stammer fra bogen *”Building the Nation: Missed opportunities in Iraq and Afghanistan”* skrevet af Heather Selma Gregg (Gregg, 2018). I denne bog arbejder hun med de to begreber og definerer også forskellen på dem. Vi har valgt at arbejde med denne skillelinje, da vi mener det er nødvendigt at konceptualisere forskellen på de to fundamentalt forskellige strategier inden for peacebuilding. Nation-building, der i nogle tilfælde bliver brugt som et synonym for statebuilding, dækker i vores begrebsapparat over en strategi, hvor man ikke kun forsøger at opbygge statslige institutioner, men også forsøger at intervenere i civilsamfundet, hvilket kunne være sociale klasser, nationalidentitet, skolesystemet eller andet. Dette skal ske med det mål at sikre befolkningens anerkendelse af statsmagten og loyaliteten overfor denne (Gregg, 2018: 64). Dette vil betyde en dybere og bredere intervention i det

pågældende land og vil ofte kræve flere ressourcer og mere tid. Fokus på forholdet mellem stat og civilsamfund vil blive udfoldet yderligere i afsnittet om state-society relations.

Nedenstående figur fungerer som en visualisering af hvordan vi anskuer sammenhængen mellem de begreber, der beskrives i begrebsafklaringen:

		Militær intervention	Håndhævelse af lov og orden	Konstruktion af samfunds institutioner	Intervention i sociale strukturer
	Peacekeeping	Ja	Ja	Nej	Nej
Peacebuilding	<i>State-building</i>	Ja	Ja	Ja	Nej
	<i>Nation-building</i>	Ja	Ja	Ja	Ja

(Figur 1)

Metode

Vi vil i dette bachelorprojekt anvende casestudiet som metodisk tilgang til vores undersøgelse. Dette valg har vi truffet, da vi i vores undersøgelse arbejder med fænomenet; statskollaps efter udførsel af peacebuilding, der har som målsætning at sikre fred og stabilitet i det givne uroplagede land. Vores tilgang til denne undersøgelse er bygget op omkring en cause-of-effects antagelse, da vi har en hypotese om at fænomenet, her et statskollaps efter peacebuilding, er opstået på baggrund af nogle bestemte effekter.

Nicole Thualagant beskriver i bogen *Metoder i samfundsvidenskaberne* (Kristensen & Hussain, 2019), at casestudiet er “*et oplagt valg, når formålet er at undersøge sammenhænge, der udgør et særligt fænomen i praksis*” (Thualagant, 2019: 344). Yderligere beskrives det også af Thualagant, hvordan det med casestudiet er muligt “*via beskrivelse og illustration, [at] åbne for flere forståelser på baggrund af praksis, dvs. med udgangspunkt i en erfaret virkelighed*” (Ibid: 353)

Med ovenstående, in mente, har vi truffet valget om at undersøge Afghanistan i perioden 2001 til 2021, da vi anser Den Islamiske Republik Afghanistans kollaps for at have den rette kontekst til, gennem beskrivelse og undersøgelse, at give den mest nutidige forståelse af det ovenfor beskrevne fænomen.

Thualagant siger yderligere om casestudiet at det *“består i en videnskabelig undersøgelse af et fænomen eller et tilfælde, hvor hensigten ikke kun er at undersøge fænomenet, men også at forstå fænomenet ud fra konteksten”* (Ibid: 343). Med udgangspunkt i dette mener vi, at det ved at anvende casestudiet som metode og casen Afghanistan i perioden 2001 til 2021 bliver muligt, ikke blot at undersøge hvorfor peacebuilding i nogle tilfælde leder tilbage til et statskollaps, men også gennem konteksten at kunne skabe en forståelse for hvilke elementer, som gør at lige netop dette fænomen opstår.

Casestudiet som analytisk fremgangsmåde

For at få mest muligt ud af vores case, og for at sikre en bedre forståelse af det fænomen vi undersøger, har det helt naturligt været vigtigt for os, at vores metodiske arbejde skaber relevant viden for vores analyse. Vores metode og vores analytiske fremgangsmåde er herved også koblet tæt sammen. For at få en større forståelse for hvad der har effekt på vores fænomen, har vi taget en beslutning om at opdele vores case: Afghanistan i perioden 2001 til 2021 i to cases, der strækker sig over to kortere tidsperioder, men er en del af den samme kontekst: Hamid Karzais regeringsperiode fra 2001 til 2014, og Ashraf Ghani's regeringsperiode fra 2014 til 2021 (Taye, 2021: 339 - 348).

Dette har vi gjort med henblik på at analysere de to regerings strategier og udfordringer i forsøget på at sikre fred, rettigheder og stabilitet i det samme uroplagede land. Da vi anskuer vores cases ud fra en afsluttet tidsperiode, er vi samtidig sikre på, at casen ikke udvikler sig yderligere. Herved kan det også siges, at vi analytisk arbejder retrospektivt, da vi indhenter empirisk data om et fænomens fortid (Thualagant, 2019: 350). Indsamlingen og brugen af denne empiri vil blive udfoldet i det følgende afsnit om dokumentanalyse.

Ved at arbejde med to cases bliver det muligt at vurdere komparativt, hvilke elementer der har haft hvilke effekter på vores undersøgte fænomen. Validiteten af denne komparativitet og vores analytiske fremgangsmåde mener vi kan forsvares ved, at de to cases udspiller sig inden for den samme landegrænse, har været påvirket af de samme aktører og at den befolkning som de to regeringer har ledet over er den samme i begge cases. Herved har vi i vores undersøgelse større sandsynlighed for, at vi kan anskue og undersøge de effekter som de to regeringers peacebuilding-strategier har haft, og at vi kan isolere de effekter, som vi ønsker at undersøge fra andre mulige påvirkninger.

Endeligt kan det om vores metodiske tilgang siges, at vi arbejder med casestudiet som forskningsmetodik. Dette betyder, at vi i vores undersøgelse anvender casen med det formål at generere viden omkring vores fænomen ud fra forståelsen af de teoretiske elementer, som vi

gennem vores analyse kan belyse til at have effekt i vores case (Ibid: 346). Denne form for metodiske tilgang vil senere i projektet komplimentere vores hypotetisk-deduktive forskningstilgang, som tillægger sig vores videnskabsteoretiske ståsted, og som vi herved kan anvende til at bidrage med et nyt fokus for peacebuilding-strategien.

Dokumentanalyse

I dette afsnit vil vi kort beskrive dokumentanalysen som metodisk tilgang og redegøre for fordelene ved brugen af dokumenter i arbejdet med casestudiet.

Peter Triantafillou beskriver i sin udlægning af dokumentanalysen, at dokumenter kan anvendes: *“som et medium til at give adgang til den virkelighed, som dokumentet refererer til”* (Triantafillou, 2019: 147). Dette mener vi er særligt karakteristisk for den måde, som vi har anvendt dokumenter i vores casestudie af Afghanistan i perioden 2001 til 2021. Da vi ikke kan bevæge os tilbage i tiden, har dokumenter fungeret som vores adgang til beskrivelser over hvad der foregik i samfundet Afghanistan i denne periode.

Denne adgang har vi fået gennem mange forskellige dokumenter, såsom officielle FN dokumenter, officielle love og bekendtgørelser fra Den Islamiske Republik Afghanistan, forskellige videnskabelige artikler og videnskabelige bøger (Ibid: 149).

Fordelene ved brugen af dokumenter i dette bachelorprojekt bliver altså som det første en let tilgængelighed af information, da der er mange dokumenter til rådighed fra forskellige tidsperioder (Ibid: 147). Men også at det giver en god præcision, da dokumenterne beskriver meget præcist, hvem der gjorde hvad hvornår. Dette mener vi er afgørende for at kunne undersøge virkningen af de forskellige strategier og initiativer, der blev implementeret i peacebuilding-processen i Afghanistan (Ibid: 147).

Kildekritik har herved også en vigtig rolle i at sikre, at vi beskriver det mest nøjagtige virkelighedsbillede (Ibid: 150). Vi har derfor haft et stort fokus på dette i både udvælgelsen og anvendelsen af vores dokumenter.

Kildekritikken i udvælgelsen af vores dokumenter har været baseret på et kriterium om, at journalartikler er peer reviewed, og at bogforlag skal have et akademisk ophav. Men herunder også at de love, rapporter og bekendtgørelser, som får en rolle i projektet har et ophav fra en officielt anerkendt institution. Samtidig har vi i vores analyse af dokumenterne haft et fokus på, at de informationer vi får i dokumenterne kan spores over flere kilder. Herved er vi sikre på, at den udlægning vi får i journalartikler og videnskabelige bøger ikke udelukkende er et udtryk for forfatterens eget virkelighedsbillede. Alt dette mener vi kan forsvare, at der bliver

sikret en akademisk funderet og unbiased udlægning af hvad der foregik i peacebuilding-processen i Afghanistan i perioden 2001 til 2021.

Med denne korte udlægning af dokumentanalysen mener vi, som mange andre forskere gennem tiden, at dokumentanalysen har en vigtig plads i dette, såvel som andre casestudier.

Kritik af, og begrænsninger ved, brugen af casestudiet

Bent Flyvbjerg beskriver i sin artikel: *Five misunderstandings About Case-Study Research* (Flyvbjerg, 2006) hvordan casestudiet, som videnskabelig metode, over længere tid er blevet både debatteret og kritiseret for ikke at kunne generaliseres, når der tages udgangspunkt i enkeltstående casestudier (Ibid: 224). Flyvbjerg nævner at kritikere bla. har været Donald Campbell, som sagde om casestudiet: *“Such studies have such a total absence of control as to be of almost no scientific value. . . . Any appearance of absolute knowledge, or intrinsic knowledge about singular isolated objects, is found to be illusory upon analysis “* (Campbell & Stanley, 1966 I Flyvbjerg, 2006: 220) og Hans Eysenck som, beskrevet af Flyvbjerg, ikke anså casestudiet for andet end: *“a method of producing anecdotes”* (Flyvbjerg, 2006: 224). Da vores casestudie udelukkende omhandler Afghanistan og den afghanske befolknings respons på forskellige peacebuilding-strategier, kan generaliserbarheden af vores undersøgelse til andre lande og deres peacebuilding-processer derfor også diskuteres.

I denne diskussion af vores metodiske valg vil vi læne os op af Bent Flyvbjergs stillingtagen og forsvar til de forskellige kritikpunkter, der har været rettet mod casestudiet og dets generaliserbarhed. Flyvbjerg starter sit forsvar ved først at beskrive hvordan tidlige kritikere af metoden har ændret synspunkt. Campbell har senere udtalt: *“After all, man is, in his ordinary way, a very competent knower, and qualitative common-sense knowing is not replaced by quantitative knowing. . . . This is not to say that such common sense naturalistic observation is objective, dependable, or unbiased. But it is all that we have. It is the only route to knowledge—noisy, fallible, and biased though it be”* (Campbell, 1975 I Flyvbjerg, 2006: 224). Eysenck har også senere udtalt: *“sometimes we simply have to keep our eyes open and look carefully at individual cases—not in the hope of proving anything, but rather in the hope of learning something!”* (Eysenck, 1975 I Flyvbjerg, 2006: 224) Efterfølgende rettes der henvendelse til kritikerne, som tager udgangspunkt i en mere positivistisk tilgang til viden og generaliserbarhed, og det beskrives hvordan store generaliserede teorier af teoretikere såsom Newton, Einstein, Bohr og Darwin, er udarbejdet med brug af bl.a. casestudier (Flyvbjerg, 2006: 226). I forlængelse af denne udlægning udtrykker Flyvbjerg at: *“In social science, too, the strategic choice of case may greatly add to the generalizability of a case study.”* (Ibid:

226). Her mener vi, at vi med vores valg af casen Afghanistan i perioden 2001 til 2021, strategisk har valgt en case, som har den perfekte kontekst til at undersøge vores tidligere beskrevne fænomen. Lige netop denne udvælgelsesmetode og den generaliserbarhed der kan udledes af den, forsvarer Flyvbjerg også, da han siger: *“If the thesis could be proved false in the favorable case, then it would most likely be false for intermediate cases.”* (Ibid: 226), dette komplimenteres yderligere af vores antagelse om cause-of-effects, da vi med denne tilgang undersøger, hvorvidt de elementer vi antager kan have en effekt på vores fænomen rent faktisk har denne effekt. Det komparative element i vores casestudie mener vi kan sikre en bedre forståelse for hvilke effekter forskellige tilgange til peacebuilding får på vores fænomen. Herved bliver den komparative del af vores casestudie også en måde, hvorpå vi kan efterprøve vores hypoteser om påvirkninger fra bestemte effekter. Vi mener altså, med udgangspunkt i Flyvbjergs forsvar af den metodiske tilgang, at man gennem casestudiet og ved at analysere Afghanistan i perioden 2001 til 2021, kan generere en viden som vil være anvendelig for fremtidige peacebuilding-operationer. Vi mener, at denne metodiske tilgang kan sikre en forståelse for hvilke konsekvenser, der kan være ved at udføre peacebuilding på bestemte måder og ikke tage højde for de elementer, som vi afdækker i vores analyse. Denne viden og forståelse mener vi, med udgangspunkt i Flyvbjerg, og Campbell og Eysencks senere udtalelser, at vi vil kunne generalisere til den mere overordnede peacebuilding-strategi.

Videnskabsteori

Videnskabsteoretisk er vi interesserede i Karl Poppers udlægning af kritisk rationalisme og det evolutionistiske syn på vidensudvikling som denne tillægger sig (Gilje, 2012: 51). Vores undersøgelse lader sig især komplimentere af Poppers egen udlægning af kernen i den kritiske rationalisme: *“[...] rationalisme er en holdning præget af villighed til at lytte til kritiske argumenter og til at lære af erfaring. Fundamentalt set er det en holdning, som indrømmer, at ‘jeg kan tage fejl, og du kan have ret og ved fælles anstrengelse kan vi komme sandheden nærmere’.*” (Popper, 1981 I Gilje, 2012: 52)

Ud fra denne antagelse mener vi, at det vil være muligt, ved retrospektivt at anskue vores fænomen i konteksten omkring vores case, at kritisere dele af overbevisningen om peacebuildings evner til at sikre en vedvarende og stabil fred i uroplagede områder for at have sine begrænsninger. I tråd med Popper, kan vi med denne kritik, karakterisere dette som en fejlagtig opfattelse (Gilje, 2012: 52). Samtidig vil vi, med udgangspunkt i den ovenstående udlægning af kritisk rationalisme, argumentere for at vi med vores hypoteser og teoretiske

værktøj kan revurdere strategien kritisk og herved foreslå nye teoretisk funderede tilgange til peacebuilding-strategien. Dette gør vi for gradvist at komme tættere på en sandere opfattelse af tilgangen til peacebuilding.

Måden hvorpå vi er gået til vores analyse og diskussion lader sig også afspejle i det som Popper kalder "*forventningshorisonten*" (Ibid: 54). Dette betyder, at vi har arbejdet hypotetisk-deduktivt med vores case, hvor fokus har været rettet mod falsificerbarheden af vores argument som et kriterium for vores undersøgelse. Hvilket derudover også har bidraget til validiteten af den overordnede generaliserbarhed af vores konklusioner, som beskrevet i vores metodeafsnittet (Ibid: 51). Herved lader vores metodiske valg og overvejelser sig i høj grad spejle i dette bachelorprojekts videnskabsteoretiske overbevisning.

Med denne korte udlægning af videnskabsteoretiske overbevisning, skal der naturligvis også lægges vægt på de ontologiske og epistemologiske ståsted, der tillægges den videnskabsteoretiske retning. Ontologisk kan vi tilskrive os tilgangens realistiske verdenssyn (Juul og Pedersen, 2012: 402). Epistemologisk er vi relativister, hvilket kan forekomme uforeneligt med vores mål om at komme frem til en generaliserbar tilføjelse til peacebuilding-strategien. Her tager vi dog udgangspunkt i især Bent Flyvbjergs tidligere argumentation for generaliserbarheden i casestudiet (Flyvbjerg, 2006: 226), og den evolutionistiske tilgang til videnskaben som Popper selv beskriver (Gilje, 2012: 52). Med dette menes der, at vi ud fra vores undersøgelse vil præsentere et argument, der kan siges at være gensidigt falsificerbart. Heri ligger der altså en opmærksomhed på, at vores tilføjelse til strategien kun kan stå indtil denne om muligt falsificeres.

Teori

I dette afsnit vil vi fremlægge det teoretiske grundlag, som vores projekt er bygget på. I de indledende overvejelser om teorivalg så vi flere muligheder for, hvilken teori vi ville anvende, men ultimativt så vi ikke andre muligheder end vores valgte teori, der ville underbygge den analysestrategi, vi har fremlagt for projektet. Dette baserer sig både på vores valg af case i casestudiet, men også i høj grad på de tanker og overvejelser, som vi havde om vores valgte teori, og de mangler vi så i den forudgående forskning.

State-society relations

Som tidligere beskrevet i litteraturgennemgangen mener vi, at det er vigtigt at have et teoretisk værktøj, som både kan undersøge og sikre forståelsen af de elementer, som kan påvirke

relationen mellem statslige institutioner og civilsamfundet i et givent samfund. Det mener vi er vigtigt, da vi ser dette som et kerneelement i etableringen af den stabile og legitime stat, som den liberale tankegang i peacebuildingen bygger på (Marc et.al., 2013: 23).

I tilfælde hvor staten bliver ustabil eller bryder sammen, har det internationale samfunds modsvar i en længere årrække som oftest været peacebuilding og herunder særligt statebuilding (Ibid: 23). Når det internationale samfund intervenserer og påbegynder disse statebuilding-processer, er det som oftest gjort ud fra et Webersk ideal om den vestlige liberale stat, der overordnet forstås som at være: *“monopoly of force, legitimate authority, and clear boundaries between state and society, public and private, and the civilian and military spheres”* (Ibid: 23). Antagelsen om statebuilding som et instrument har internationalt bygget på, at alle stater med den rette hjælp vil overgå til dette Weberske ideal om det vestlige liberale demokrati, og at det er det internationale samfunds rolle at yde teknisk hjælp i opbygningen af en sådan stat (Ibid: 23). Ifølge forfatterne til værket *Societal Dynamics And Fragility: Engaging Societies in Responding to Fragile Situations* (Marc et.al., 2013) kan denne antagelse dog sagtens problematiseres med argumentation om at: *“when the state–society relationship is weak and the reach of the state constrained, those instruments are seriously limited.”* (Ibid: 24)

Med udgangspunkt i denne beskrivelse ser vi teorien om state-society relations som et vigtigt og brugbart redskab til at forstå, hvordan befolkningens opbakning til staten, som en legitim og effektiv institution, etableres. Dette afsnit vil derfor udforske, hvad state-society relations er og hvordan dette forhold kan styrkes. Dette mener vi er relevant for vores undersøgelse, da vi ser dette forhold som et bærende element i etableringen af stabile stater, og herved også som et vigtigt element i peacebuilding.

Et af forfatternes hovedargumenter i udlægningen af state-society relations er, at staten ikke bør anses eller udvikles med idealet om: *“an autonomous state disconnected from societal dynamics”* (Ibid: 24), derimod argumenterer forfatterne for at *“the state is entwined with society in a mutually dependent relationship, and the quality of the relationship determines the state’s ability to direct change.”* (Ibid: 25). En del af dette forhold bygger, ifølge forfatterne, også på den legitimitet, som staten besidder i befolkningens bevidsthed, og hvordan denne bevidsthed skabes gennem et statsborger tilhørsforhold. Måden at skabe dette tilhørsforhold har, ifølge forfatterne, været præget af det vestlige syn på den sociale kontrakt og antagelsen om hvordan: *“The state is the bearer of the rights of citizens. The state promises to provide legal standing to all citizens and basic services, including security, while citizens promise to remain loyal to the state and abide by the laws of the state.”* (Ibid: 25). Forfatterne beskriver, at problemet med dette vestlige syn på tilhørsforhold og statsborgerskabet, der skabes af en

social kontrakt mellem borger og stat i mange ustabile områder ikke har haft den rette effekt (Ibid: 25-26). Dette er ikke udelukkende et problem for staten på det nationale niveau, men kommer også til udtryk: *“at the regional or even the micro level, for example, in slum areas where state presence is weak.”* (Ibid: 26). Når tilhørsforholdet kan anskues fra flere forskellige niveauer, bliver det tydeliggjort hvordan staten ikke kan operere som adskilt fra samfundet, men i virkeligheden bør anses som *“a social actor in constant evolution through its interactions with groups in society.”* (Ibid: 31).

Med denne antagelse om staten som en aktør i et socialt netværk er der, ifølge forfatterne, forskellige arenaer som staten i interaktion med befolkningen udvikler sig gennem: statens interaktion med grupper i samfundet, fordelingen af magt og ansvarsområder mellem stat og andre aktører, staten som et kollektiv af individer, der influeres af sociale dynamikker og statens interaktion med samfundsgrupper gennem fordeling og allokering af ressourcer (Ibid: 26-31).

Forfatterne siger om denne indsigt at: *“When the state is viewed in this way, it becomes clear that effective state institutions are the product of a high-quality state– society relationship.”* (Ibid: 31). Spørgsmålet om hvordan dette forhold kan sikres, kan herved også være relevant at stille, og om dette siger forfatterne: *“No simple formula exists for improving the state–society relationship, but solid evidence indicates that building social cohesion is a critical component.”* (Ibid: 31). Herved bliver bestræbelsen om en bedre social sammenhængskraft altså afgørende for state-society relations. Dette underbygges yderligere af forfatterne selv: *“Improving social cohesion thus has the potential to improve the state–society relationship, translating into more effective institutions“* (Ibid: 32).

Med dette argument mener vi, at det er relevant at se på, hvad der skal til for at opnå bedre social sammenhængskraft og dermed bedre state-society relations, der kan effektivisere de statslige institutioner og dermed gøre samfundet mere stabilt. Forfatterne forklarer at dette i længere tid har været et svært greb, da definitionerne af den sociale sammenhængskraft:

“offer little guidance in the task of understanding how much cohesion is present in a given context or how much is enough to secure the benefits that social cohesion is supposed to bring. To a certain extent, the concept appears helpful only after the fact; that is, it only becomes evident when society breaks down that there was not enough social cohesion to hold it together.” (Ibid: 39).

Herunder vil vi dog bidrage med fokuspunkter, som kan udledes af forfatterens argumentation for hvordan bedre social sammenhængskraft kan tilvejebringes, og herved altså også et mere holdbart samfund. Disse fokuspunkter vil vi senere anvende i vores analyse og diskussion af hvordan disse havde, eller kunne have haft, indflydelse på peacebuilding-processen i Afghanistan:

1. **Længerevarende konvergens mellem samfundsgrupper bidrager til at reducere ustabilitet i den givne stat.** Hvor konvergens mellem grupper består i en vilje til at sameksistere, fælles tro på de institutioner og normer, der strukturerer opførsel og en samhørighed, der gør at samarbejde mellem grupper vil blive prioriteret over konkurrence. (Ibid: 40-42).
2. **Retfærdig behandling mellem grupper giver større incitament og vilje til at samarbejde konstruktivt samfundsgrupper i mellem.** Succesraten af hvad forfatterne beskriver som "*development interventions*" (Ibid: 65), her tillægger vi peacebuilding-operationer, bestemmes i høj grad af den konvergens, der skabes mellem ligelig behandling af de forskellige samfundsgrupper i staten (Ibid: 60, 65)
3. **Effektivt samarbejde mellem formelle statslige institutioner og uformelle institutioner (Såsom lokale love og sædvaner).** Såfremt samarbejdet mellem statslige institutioner og uformelle institutioner ikke fungerer konstruktivt opstår der risiko for at samfundet fragmenteres og herved forringes den sociale sammenhængskraft (Ibid: 89-90). Omvendt kan et effektivt samarbejde samle og skabe konvergens mellem forskellige grupper i samfundet (Ibid: 110).

Vi vil nu efter denne præsentation af state-society relations udfolde det teoretiske apparat transitional justice. Dette gør vi, da vi senere vil præsentere en tilgang til peacebuilding, som tager sit udgangspunkt i elementer af denne teori, hvilket vi mener vil kunne være at betragte som et relevant bud på, hvordan disse ovenstående punkter kan tilvejebringes i en peacebuilding-proces.

Transitional justice

Inden vi udfolder vores forståelse af begrebet transitional justice og dets berettigelse i vores projekt, vil vi først redegøre kort for begrebets baggrund og forbindelse til resten af vores

projekt. I valget om at bruge transitional justice, som teori i vores projekt, skal baggrunden for dette valg findes i formålet for vores projekt. Da vi beskæftiger os med peacebuilding som helhed, er det naturligt at tage udgangspunkt i ophavet for dette begreb. Som skrevet tidligere i begrebsafklaringen stammer dette begreb oprindeligt fra en bog fra 1992 med titlen *"An Agenda for Peace"* skrevet af den tidligere FN-generalsekretær Boutros Boutros-Ghali (Karns et.al., 2015 S. 332). Taget i betragtning af ophavsmanden og tiden dette begreb blev defineret i, kan man med alt rolighed sige, at det er et produkt af FN's post-koldkrigs liberalistiske tankegang (Ibid: 332). Med udbredelsen af det liberale demokrati, i særligt Østeuropa, på denne tid, var troen på FN's rolle som aktivistisk demokratiserende aktør på verdensplan stor (Ibid: 332).

Begrebet transitional justice bliver defineret af FN som *"the full range of processes and mechanisms associated with a society's attempts to come to terms with a legacy of large-scale past abuses, in order to ensure accountability, serve justice and achieve reconciliation."* (Sharp, 2018: 1). Et samfunds forsøg på at håndtere sin egen fortid og sikre retfærdighed har udspillet sig mange gange i verdenshistorien som f.eks. med Nürnberg-retssagen i Tyskland efter 2. verdenskrig (Ibid.: 2), men fænomenet som vi undersøger er, i høj grad, et produkt af den kolde krigs afslutning. Det fænomen som Huntington kaldte *"the third wave"* beskrev den bølge af demokratisering, som ramte over 60 lande i verden startende i midt 70'erne og som kun accelererede med Sovjetunionens kollaps (Ibid: 2). Denne bølge byggede på en bred international accept af det liberale demokrati som den eneste holdbare samfundsform (Ibid: 2). Det er på dette liberalistiske grundlag at transitional justice voksede frem og blev mainstream. Da begrebet vandt frem i 80'erne og 90'erne var det oprindeligt tænkt som værktøj til at sikre retsstatsprincipper og demokrati i post-autoritære samfund (Ibid: 3). Efter at teorien blev brugt i praksis i lande som Argentina, blev begrebet i højere grad forbundet med retfærdighed efter brud på menneskerettigheder (Ibid: 3-4). Dermed kan man sige at transitional justice endte med at have to komponenter eller: *"the twin impulses of transitional justice – democratization and atrocity justice"* (Ibid: 4).

Med disse to spydspidser for transitional justice, demokratisering og retfærdighed efter grusomheder, vil vi nu opklare den teoretiske strategi for udrulningen af transitional justice i et samfund. Her spiller lokale eliter en stor rolle i udrulningen af særligt demokratiseringen ifølge transitional justice teori: *"Taken together, such work tended to situate the origins of democracy in choices by elite groups and legal-institutional reforms and initiatives rather than being the product of social conditions or some more "bottom-up" process, which had been the more typical way of viewing things in the earlier democratization literature"* (Ibid.: 4) Altså er

der i denne teori et stærkt fokus på samarbejde med lokale eliter i demokratiseringsprocessen. Her opererer man dermed mere pragmatisk i indstillingen til demokratisering ved i højere grad at sikre sig elitors opbakning til transitionen og i mindre grad befolkningens. Denne tilgang bliver yderligere udfoldet i bogen i direkte sammenhæng med peacebuilding: *”Together with postconflict peacebuilding, development, and human rights, transitional justice has, since the end of the Cold War, been an important feature of liberal postconflict governance, a means by which Western liberal values are pushed from core to periphery.”* (Ibid: 5). I citatet ses det tydeligt hvordan begrebet ses som en særskilt strategi fra blandt andet peacebuilding, som vi arbejder med. Derudover ses transitional justice som et værktøj til at udbrede vestlige liberale værdier fra centrum til periferien i et samfund, der har været præget af konflikt, og særligt denne udbredelse vil vi vende tilbage til i vores analyse.

Transitional justice vil, kort sagt, blive brugt i vores projekt som et teoretisk perspektiv til, hvordan man kan udvide tankegangen om klassisk peacebuilding. Fokus på eliter som centrale i demokratiseringsprocessen og selve strategien for denne proces er særligt interessante for vores analyse.

Transitional justice i en afghansk kontekst

Efter at have etableret det teoretiske grundlag for transitional justice i det forrige afsnit, vil vi nu etablere dette i en afghansk kontekst og introducere de konkrete tiltag til hvordan transitional justice i en afghansk kontekst kunne have udspillet sig. Da vi i dette afsnit stadig bevæger os på et teoretisk plan, vil hverken vurdere om disse tiltag blev taget i brug i Afghanistan, eller vi tror det ville have forhindret et statskollaps. Disse spørgsmål vil blive besvaret i diskussionen. I forsøget på at introducere transitional justice til en Afghansk kontekst vil vi benytte os af artiklen *The Pathway to Transitional Justice in Afghanistan* skrevet af Parwez Besmel og bragt i tidsskriftet *Journal of global south studies* (Besmel, 2020). I artiklen, der vel at mærke er skrevet før kollapset og tilbagetrækningen af koalitionsstyrkerne fra Afghanistan, kommer forfatteren med hans bud på hvordan man med transitional justice kan sikre : *“peace, stability, truth, justice, and the rule of law.”* (Ibid: 241) i landet. I starten af artiklen gennemgår forfatteren baggrunden for hans vurdering af transitional justice’s mulige succes i Afghanistan, og dette baserer han klart på den fredsaftale, der blev indgået mellem USA og Taliban i 2020, hvilket ledte til den internationale koalitions tilbagetrækning året efter. Han baserer sin vurdering af hvordan, man opnår justice i Afghanistan efter denne tilbagetrækning på fredsaftalens succes (Ibid: 240). Som vi ved, holdt denne aftale ikke, og den kaotiske tilbagetrækning året efter i 2021 endte med Talibans magtovertagelse i landet. Selvom

forfatterens anbefalinger til at opnå retfærdighed for befolkningen og magthaverne bygger på en præmis om forsoning mellem de krigende parter, mener vi stadig, at hans anbefalinger er valide. Dette bygger vi på den præmis, som også gælder for vores antagelse om, at man først er nødt til at etablere lov og orden og sikre fred gennem peacekeeping inden man kan sikre varig fred og stabilitet gennem peacebuilding. Man er ligeledes nødt til at sikre en vis form for forsoning mellem parterne i krigen for at kunne opnå retfærdighed, stabilitet og en demokratiserings-process.

I artiklen gennemgår Besmel måder hvorpå, man kunne arbejde med transitional justice i Afghanistan. Han præsenterer traditionelle måder at gennemføre retfærdighed på, som han ikke mener vil fungere, og nogle som han mener har en chance for at lykkes: *“Second, I will discuss the current socio-political realities of Afghanistan in relation to transitional justice and my argument on the improbability of trial, lustration/vetting, reparation, and the suitability of truth and reconciliation commission for Afghanistan.”*(Ibid: 241). Hans vurdering af en sandheds- og forsoningskommission, og i den forbindelse amnesti til formodede forbrydere, er mest interessant ift. Afghanistan som case. Da der er mange elementer inden for transitional justice, er det vigtigt for os at fokusere på dele af det som, vi og anerkendte forskere mener, havde en mulighed for at have ændret udfaldet af tilbagetrækningen fra Afghanistan. Transitional justice indeholder både dele af retfærdighed, der bygger på repressalier og genopbyggelse, hvor en sandheds- og forsoningskommission bygger på det sidstnævnte (Ibid: 245). En sådan kommission beskrives af Besmel som: *“Truth commissions are non-judicial, autonomous, temporary, and state-appointed bodies whose main task is to investigate past abuses committed both by state and the opposition actors.”* (Ibid: 245). Det er dermed en kommission, der undersøger muligt forudgående misbrug af befolkning eller ressourcer i et land. Disse kommissioner har den vigtige fordel over traditionelle domstole, at de er bedre til at sikre forsoning i samfundet i et ustabil, krigshærgt land. Derudover sikrer de også, at retsforfølgelsen af forbrydere, der måske stadig er indflydelsesrige i staten eller civilsamfundet, ikke resulterer i fornyet ustabilitet og krig (Ibid: 245). Dertil er det vigtigt at sige, at der bliver lagt stor vægt på ikke at udelukke eventuelle forbrydere eller bestemte grupper i samfundet fra at besidde politisk indflydelse, hvilket ville være et tilfælde af lustration eller vetting (Ibid: 243) Amnesti er ofte koblet med disse kommissioner, da formålet ikke er, at retsforfølge og straffe eventuelle forbrydere, men i højere grad at opnå forsoning og varig fred og stabilitet (Ibid: 245)

Der er visse svagheder ved denne strategi, som blandt andet tæller en befolknings ønske om repressalier som retfærdighed, hvilket også var til stede i Afghanistan (Ibid: 248).

Besmels vurdering af, hvorfor præcis denne strategi kunne være succesfuld i Afghanistan, vil vi komme ind på senere i diskussionen, da vi i den forbindelse vil diskutere hvorvidt:

- **En implementering af en sandheds- og forsoningskommission, ved hjælp af amnesti** til formodede forbrydere ville have haft indflydelse på udfaldet af peacebuilding processen i Afghanistan.

Analyse

Fejlslagen peacebuilding i Afghanistan i perioden 2001 til 2021

Inden vi påbegynder vores analyse mener vi, at det er vigtigt at cementere at peacebuilding processen i Afghanistan ikke bragte den ønskede fred og stabilitet til Afghanistan. Det vil vi opklare i følgende afsnit. Vi vil argumentere for at peacebuilding-strategiens utilstrækkelighed er gældende for begge regeringsperioder, som vi undersøger. Dette bliver derfor også en kritik af peacebuilding-strategien i sin nuværende form.

Vores argument bliver her, at såfremt den internationale koalition havde forladt landet i 2014, var Den Islamiske Republik Afghanistan kollapsede på lignende vis som det man så i 2021.

I casen som omhandler Ashraf Ghanis regeringsperiode fra 2014 til 2021, er argumentet om at peacebuilding-strategien fejlede ikke svær at forsvare. Dette kommer til udtryk da Taliban vælter regeringen, og Den Islamiske Republik Afghanistan dermed endeligt kolliderer i 2021, da den internationale koalition trækker sine styrker fra landet. Målet fra international side om at: *“establish a new and transitional administration leading to the formation of a government”* (SC Res 1378: 2), hvor regeringen skulle bygge på liberale idealer for en demokratisk og stabil stat (SC Res 1378), kan altså ikke siges at være blevet tilvejebragt. Disse idealer lader sig også afspejle i den Islamiske Republik Afghanistans konstitution, hvor staten forpligter sig til at: *“create a prosperous and progressive society based on social justice, preservation of human dignity, protection of human rights, realization of democracy, attainment of national unity as well as equality between all peoples and tribes and balance development of all areas of the country.”* (Diplomatie, 2004: 2).

Samtidig lykkedes det heller ikke med de forskellige strategier og initiativer i peacebuilding processen at slå Taliban tilbage, eller at forhandle en fredsftale på plads, der var solid nok til at skabe ro og orden mellem de stridende parter (US Department of State, 2020). Dermed blev der altså heller ikke skabt mulighedsrummet til at legitimere denne demokratiske stat overfor hele den afghanske befolkning.

Vi mener heller ikke, at man med den strategi, som var blevet ført i peacebuilding processen i Afghanistan op til 2014 havde kunnet trække de internationale bidrag ud af landet på samme måde som i 2021, uden at der ville være sket et statskollaps. Dette ser vi flere årsager til.

For det første mener vi, at Taliban i slutningen af Hamid Karzais regeringsperiode i 2014 stadig stod stærkt i dele af landet, og gruppen var derfor med deres voldelighed en afgørende opponent til både sikkerheden og retsstaten i Den Islamiske Republik Afghanistan (SC Res 2189). For det andet mener vi, at det, ligesom i 2021, er tydeligt at de Afghanske sikkerhedsstyrker og hæren i 2014 heller ikke havde kapaciteten og strukturen til effektivt at bekæmpe Taliban uden de internationale bidrag (Gregg, 2018: 166). For det tredje lykkedes det heller ikke for Hamid Karzai at forhandle en fredsftale på plads med Taliban (Ibid: 171). Hvilket vi ville argumentere for kunne have banet vejen for endeligt at skabe et mulighedsrum, hvor man kunne legitimere den ovenfor beskrevne demokratiske stat overfor hele den afghanske befolkning.

Derved mener vi heller ikke, at det på dette tidspunkt i peacebuilding processen, med den anvendte strategi, havde været en mulighed at etablere ro og orden i Den Islamiske Republik Afghanistan til en sådan grad, at staten ville kunne have stået på egne ben, såfremt man havde trukket de internationale bidrag fra landet.

Vi vil nu foretage en komparativ analyse af de to perioder for at fastslå hvilke udfordringer, der kan anses for at have en udslagsgivende effekt på både Hamid Karzais regerings og Ashraf Ghanis regerings muligheder, for at skabe fred ved hjælp af peacebuilding-strategien i sin daværende form.

Komparativ analyse af de to regeringsperioder:

Hamid Karzai regeringsperiode 2001 til 2014

Vi vil i dette afsnit analysere hvilke udfordringer Hamid Karzais regering mødte i forsøget på at etablere en stabil og legitim stat, som kunne sikre fred i Afghanistan i perioden 2001 til Hamid Karzais afgang fra præsidentposten i 2014.

Som det første fejlvurderede Hamid Karzai hvilke eliter han skulle konsolidere, for at sikre fred og stabilitet gennem sin strategi om at styre Den Islamiske Republik Afghanistan centralt med hvad, der er blevet kaldt en neo-Musahiban tilgang (Ibrahimi, 2019: 48).

neo-Musahiban tilgangen, der tager sit navn efter dynastiet der herskede i Afghanistan fra 1929 til 1973, bygger på stats-konservatisme (Ibid: 48). Karzai valgte neo-Musahiban strategien i forsøget på at cementere sin nationale magt gennem lokale magthavere, da det hurtigt viste sig yderst problematisk at konstruere en centraliseret stat uden disse (Ibid: 55). Denne tilgang til

statsens udøvelse af magt bygger på det der kaldes "*Patron-client networks*" (Ibid: 48). Statsstyring gennem et sådant netværk beror på at befolkningen i yderområdernes troskab ligger hos deres lokale magthaver, hvis troskab ligger hos en central magthaver. På denne måde sikrer den centrale magt sig, at der gennem mellemænd er kontrol over hele staten fra center til periferi.

Karzais strategi til at cementere denne neo-Musahiban tilgang byggede på planen: "*Karzai's initial plan was based on a simple but flawed presupposition where local elders including former khans and arbabs were considered significant local players.*" (Ibid: 55). Det viste sig dog, at krigen i mellemtiden havde ændret på de lokale magtforhold i landet, og at der var sket en: "*Replacement of the old elites by warlords as new sources of local authority.*" (Ibid: 55). Der var dermed sket et skred i hvem, der besad den lokale magt efter krigen, som Karzais administration ikke havde taget højde for. De nye lokale magthavere, som i højere grad bestod af oprørere og Mujahadinske krigsherrer, havde brugt deres nyfundne indflydelse og penge, som de bl.a. havde fået fra internationale aktører i forbindelse med krigen, til at udøve magt i de ydre egne af landet (Ibid: 55). Disse krigsherrer ønskede i stigende grad en statsmodel, som byggede på lokal magt over de forskellige etniske grupper i landet og tilsluttede sig i meget lav grad en centraliseret stat under Karzai (Ibid: 55). Dette skabte utvivlsomt problemer for den måde Hamid Karzai havde forestillet sig at cementere sin magt i landet på, men også for styringen af de formelle institutioner, da krigsherrernes strategi til at opnå magt i Afghanistan beroede sig på at: "*the traditional khans and arbabs whose relationship with the state depended on the state's bargaining capacity and respect for the local customary system, the new strongmen's relations with the state was driven by their influence within different layers of the formal governance system.*" (Ibid: 55). Denne nye formelle magt, som de lokale magthavere besad, eks. i form af status som politichefer eller parlamentsmedlemmer, resulterede i at Karzai-administrationen i deres forsøg på at opnå fred og stabilitet, i stedet havnede i direkte magtkampe med medlemmer af statsapparatet.

Ved at satse på at udøve magt blandt lokale aktører, der ikke længere besad den fornødne indflydelse, mistede man dermed magt til nye magthavere, der havde vundet opbakning under den forgangne krig. Disse nye magthavere benyttede deres nyvundne placering i statsapparatet og indflydelse til aktivt at modarbejde Karzai administrationens centralisering af magt, og i stedet arbejde mod en etnicitets-adskilt samfundsform (Ibrahimi, 2019: 55).

Det før beskrevne problem fik også konsekvenser for det næste. Hamid Karzais regering fik nemlig svært ved at legitimere sit styre af landet, da befolkningen historisk var vant til, at den der kunne sikre monopol på magten i Afghanistan havde magten. Dette underbygger Selma

Heather Gregg i sin beskrivelse: *“Historically the ability of leaders to provide security was the key factor for legitimacy in Afghanistan.”* (Gregg, 2018: 161).

Regeringens evne til at sikre fred og stabilitet blev udfordret af flere parter. Blandt andet beskrives det af Gregg, hvordan regeringens neo-Musahiban strategi forværrede denne situation: *“This use of warlords helped ensure that the Afghan state would not have a monopoly over the use of force, as well as posing serious political and economic challenges.”* (Ibid: 170). Dette kunne ses i f.eks. politistyrken, hvor størstedelen af betjentene forblev loyale overfor lokale magthavere i stedet for regeringen helt frem til 2013 (Ibrahimi, 2019: 55). Men også i følgende citat, der beskriver: *“some warlords collect their own taxes, especially in the form of international “tariffs” in the border regions they dominate, and are major drug traffickers, which has undermined legitimate economic activity and institutionalized an illicit economy.”* (Gregg, 2018: 170)

Samtidig med at de udfordrede regeringen gennem deres voldelighed, beskrives det yderligere, hvordan Taliban også udfordrede Hamid Karzais regerings monopol på magt: *“In addition to their guerilla operations, the Taliban also provided services for the population, including adjudication of civil and criminal disputes. Anecdotal evidence suggests that popular support for the Taliban grew, in part, because their courts could provide swift resolution to disputes ranging from contested property to criminal acts”* (Ibid: 170). Som det sidste var befolkningen ikke vant til demokratiske processer og landets infrastruktur var ikke rustet til dette (Ibid: 169). En rapport over Afghanistan's stemme tendenser fra 2013 viser bla. at: *“only 25 percent [of Afghans] said they had enough information to participate on election day,” and nearly half reported that they were not informed about their local representatives or understood legislative activities in the National Assembly.”* (Ibid: 169). Herudover bliver infrastrukturen, som sagt, også et problem for de demokratiske processer, da: *“In some remote mountainous areas, ballot boxes had to be carried in and out by pack animals, illustrating the logistical challenges presented by Afghanistan’s topography and lack of infrastructure”* (Ibid: 169).

Disse problemer gjorde, at befolkningen i yderområderne i stedet gik tilbage til de uformelle institutioner, som man var vant til (Ibid: 169). Dette gav warlords mere magt, men også Taliban, da man i begge tilfælde, som det blev beskrevet tidligere, fik en mere effektiv og hurtig sagsbehandling hos disse grupper (Ibid: 170). Manglen på information om regeringen fik også konsekvenser for de mere formelle linjer i landet da: *“In the end the elections favored warlords, who had a popular base of support or at least popular recognition.”* (Ibid: 172). Et eksempel på dette, som en af Karzais udfordringer, er parlamentsvalget i 2005, hvor på trods af

centraladministrationens forsøg på at forhindre det, kom tidligere jihadister til at udgøre 133 ud af 249 medlemmer i det afghanske underhus (Ibrahimi, 2019: 57).

Ashraf Ghanis regeringsperiode 2014 - 2021

Vi vil nu, som i det foregående afsnit, analysere hvilke udfordringer Ashraf Ghanis regering mødte i forsøget på at etablere en stabil og legitim stat, som kunne sikre fred i Afghanistan i perioden 2014 til den Islamiske Republik Afghanistans endelige kollaps i 2021.

Som det første bliver fragmenteringen mellem de politiske eliter i Afghanistan karaktergivende for denne periode. Det beskrives af Safiullah Taye, hvordan både valget i 2014 og i 2019 blev højdramatiske, da begge præsidentkandidater erklærede sig som vindere af de to valg (Taye, 2021: 346-347). I begge tilfælde var det Ashraf Ghani som gik sejrrig ud af kampen, men ikke uden kritiske konsekvenser for samarbejdet mellem de politiske eliter i landet. Taye beskriver bl.a. hvordan: *“The 2014 election brought Afghanistan to the verge of civil war”* (Ibid: 345) og hvordan dette: *“sparked more disagreement than ‘unity’ among the elites”* (Ibid: 346). Det samme gør sig gældende for efterdønningerne af valget i 2019: *“as demonstrated by the saga of Abdullah and Ghani each taking the oath on March 8, 2019 and claiming victory in the presidential election, Afghan society and its political arena became more fragmented more than ever”* (Ibid: 347).

Uenighederne som beskrives ovenfor fik mange konsekvenser for arbejdet med at skabe fred og stabilitet i landet. Vigtigst af alt argumenteres der for at: *“an agreement between the major political parties really could have strengthened the bargaining power of the Afghan government against the Taliban”* (Ibid: 347).

Det blev dog ikke tilfældet. Først beskrives det hvordan en aftale mellem USA og Taliban med målet om at skabe fred i Afghanistan, reelt set endte med at: *“[Provide] stronger leverage for the Taliban to see itself as a major political weight, while gaining ground as a military force”* (Ibid: 347). Som det andet udfordredes regeringens egen strategi til at bringe fred til Afghanistan også af uenighederne på de interne politiske linjer (Ibid: 347). Det ses bl.a. hvordan: *“Ghani’s critics, which by this time were growing exponentially, accused him of jeopardizing the peace process for his political survival”* (Ibid: 347). Dette skete på baggrund af at: *“President Ghani insisted that he had initiated the peace process and only his continued efforts could bring peace to the country.”* (Ibid: 347).

Et andet problem under Ashraf Ghanis regeringsperiode var effektiviseringen af staten på det lokale plan. Det beskrives af Taye, hvordan Ghani var tilhænger af den centraliserede stat (Ibid: 345). Taye beskriver hvordan Ashraf Ghani i sit eget værk *Fixing Failed States* (Ghani &

Lockhart, 2009) er fortaler for: *“diminishing the power of strongmen in favour of promoting a class of technocrats”* (Taye, 2021: 345). Ashraf Ghani samlede derfor, hvad der beskrives af Taye som: *“a strong group of young elites, mostly educated in the West, as new technocrats”* (Ibid: 346). Disse unge teknokrater og Ghani beskrives som at være opsatte på et opgør med det traditionelle og konservative samfund i Afghanistan, for nu at arbejde mod en mere moderne og progressiv æra (Ibid: 346). At gøre denne form for centraliserede stat effektiv, viste sig dog problematisk på nogle områder.

Et tydeligt eksempel på dette bliver, da man i 2014 implementerede en ny straffelov, (Gregg, 2018: 176), der kunne bane vejen for at sikre de retsstatslige principper, som et liberalt demokrati bygger på, i hele landet (Ibid: 147). Det beskrives af Heather Selma Gregg hvordan straffeloven var svær at implementere på det lokale plan (Ibid: 176). Som den vigtigste årsag til dette viser en rapport, efterspurgt af den Amerikanske kongres, at: *“The Afghan population continues to struggle with embracing the often cumbersome formal justice process, compared to the familiarity and immediacy of informal systems of justice, although there are signs of progress.”* (Ibid: 176). Det beskrives af Gregg, hvordan dette har kritiske konsekvenser for regeringen på det lokale plan i yderområderne af landet hvor: *“Taliban forces have maintained sharia courts that provide quick resolutions, particularly in the hinterlands, where government courts are either nonexistent or where the population views them as corrupt and ineffective.”* (Ibid: 176). Det der kan udledes at dette er en konsekvens af fortiden, da den tidligere nævnte rapport beskriver hvordan: *“In the past, the populace relied on the Taliban’s system of justice when formal courts were absent or perceived to be corrupt.”* (Ibid: 176). Dette viser derfor både, at det formelle statslige system havde svært ved at sikre opbakning, og at når systemet slog fejl søgte befolkningen uformelle institutioner, som de kendte til i forvejen. Dette endte med at undergrave regeringens egne strategier.

Det sidste problem vi vil præsentere, som prægede Ghanis regeringsperiode, var at freden og tiltroen til at regeringen kunne holde lov og orden, blev stadigt udfordret af grupper i samfundet. Dette eksemplificeres af Gregg i følgende citat: *“In September 2015 the Taliban’s successful advance and capture of the northern city of Kunduz and the two-week counteroffensive required to take the city back further threw into question the ability of Afghan Security Forces to stand on their own and secure the country’s population and territory.”* (Ibid: 166). Dette problem beskrives også i en senere periode i Taye’s artikel (Taye, 2021: 348).

Gennemgående problemer i peacebuildingprocessen 2001-2021

I dette afsnit vil vi skabe forståelse for hvilke sammenhænge, som vi observerer mellem de udfordringer, som de to regeringer havde med at opnå fred og stabilitet under deres regeringsperiode. Herefter vil vi teoretisk opklare, hvorvidt disse udfordringer er effekter af underliggende mekanismer i samfundet. Endeligt vil vi vurdere, hvorvidt disse mulige effekter har kunnet være udslagsgivende for den fejlslagne peacebuilding-proces i begge tilfælde.

Vi mener, at det i den ovenstående analyse bliver tydeligt, hvordan de to præsidenter anvender forskellige strategier i forsøget på at etablere fred og stabilitet. Begge har ønsket om at skabe en central magt, men de forsøger alligevel at cementere deres regeringers magt på to vidt forskellige måder. Hamid Karzais stats-konservative neo-Musahiban tilgang, hvor det lokale inddrages gennem protektor-klient netværk, kommer altså her til at stå overfor Ashraf Ghanis teknokratiske, moderne og progressive stats vision, der reelt set forsøger at fratage de lokale magthavere deres indflydelse.

På trods af disse forskellige strategier, mener vi dog, at de begge i forsøget på at udføre dette, ender med at møde de samme udfordringer. Nemlig at de politisk indflydelsesrige grupper i samfundet ikke er opsatte på at samarbejde med og om den givne regeringens strategi for landets fremtidige udvikling til en stabil stat. Dette får den konsekvens, at staten får svært ved at cementere sig som den førende institution på de fleste parametre i landet.

Vi mener at denne udfordring kan forklares ved at se på state-society relations, og især hvordan en forbedret social sammenhængskraft kan tilvejebringes.

Vi mener at det med anvendelsen af dette teoretiske apparat bliver tydeligt, hvordan eliternes modsvar til regeringens strategi i begge tilfælde bliver et udtryk for en manglende konvergens mellem de forskellige politisk indflydelsesrige grupper i samfundet. Dette kan forsvares ved, at det er tydeligt, hvordan de forskellige grupper prioriterer konkurrence over samarbejde (Marc et.al., 2013: 40-42). Det ses i Hamid Karzais problemstillinger med krigsherrers indflydelse i både lokalområderne og de forskellige institutioner i landet. Endvidere ses dette også i Ashraf Ghanis problemstillinger på de interne politiske linjer i landet, hvilket bliver tydeligt i hans kamp med oppositionen om den politiske linje for at forhandle fred med Taliban. Herudover ses det også i begge tilfælde hvordan forskellige opfattelser af tiltroen til statslige institutioner, og de normer som dikterer adfærd (Ibid: 40-42) udfordres af grupper i samfundet. Denne manglende vilje til at sameksistere og samarbejde om det fælles statslige projekt får i begge tilfælde den konsekvens, at de statslige institutioner bliver svage. Dette kan forklares ved, at det svære samarbejde med det lokale niveau, som grundet forskellige stridigheder,

resulterer i at styringen fra center til periferi giver vidt forskellige resultater fra landsdel til landsdel. Dette gør også, at nogle grupper får større politisk indflydelse i forskellige regioner, da deres uformelle institutioner, er både mere tilgængelige, mere pålidelige og dermed i sidste ende mere effektive end statsapparatet. Dette vil man ud fra det teoretiske apparat kunne spå til at skabe fragmentering i samfundet, der forringer konvergensen mellem de politisk indflydelsesrige grupper i samfundet (Ibid: 89-90).

Den sidste udslagsgivende effekt på konvergensen mellem grupperne kommer til udtryk gennem ulige behandling mellem grupper. Dette ses ved, at nogle politisk indflydelsesrige grupper delegitimeres og bliver ført uden for indflydelse, mens andre bliver prioriteret. Dette vil, som alt det ovenfor beskrevne, yderligere forringe konvergensen, men også have fatale konsekvenser for succesraten af *“development interventions”* (Ibid: 65), og altså dermed peacebuilding.

Med denne analyse kan vi konkludere at peacebuilding-strategien, hvor fokus har været på at etablere: *“monopoly of force, legitimate authority, and clear boundaries between state and society, public and private, and the civilian and military spheres”* (Ibid: 23), ikke kunne sikre fred og stabilitet i Afghanistan. Derudover mener vi, at strategierne i perioden 2001 til 2021, tværtimod har resulteret i en forværring af muligheden for at lykkes med en peacebuilding-proces i Afghanistan.

Dette mener vi skyldes et fokus, hvor sammenhængskraften i samfundet ikke har været prioriteret. Dette bliver tydeligt gennem vores analyse, hvor vi belyser hvordan initiativerne til at sikre fred og stabilitet ikke er lykkedes da:

1. Strategierne fra regeringerne ikke skabte længerevarende konvergens mellem de politisk indflydelsesrige grupper - tværtimod forværrede de konvergensen.
2. De politisk indflydelsesrige grupper er ikke blevet behandlet ligeligt, hvilket i stigende grad har bidraget til en manglende vilje til samarbejde.
3. De statslige institutioner kunne ikke vinde kampen over de uformelle institutioner hos befolkningen. Dette resulterede i at de statslige institutioners ineffektivitet på lokalt plan, hvilket undergravede regeringens initiativer og bidrog til yderligere fragmentering.

Vi mener derfor at peacebuilding som koncept har brug for et fornyet fokus, hvor disse elementer ville kunne tilvejebringes fra start. Dette ser vi en mulighed for ved at inddrage

transitional justice processer i peacebuilding-processen, hvilket vi vil diskutere fordelene ved herunder.

Diskussion

Vi vil i dette afsnit diskutere om de grundlæggende udfordringer, som vi har defineret i den forudgående analyse, kunne have været løst ved hjælp af en strategi om at opnå fred og stabilitet udledt af teorien om transitional justice. Inden vi begynder på selve diskussionen er det vigtigt først at notere sig de særlige omstændigheder, som denne diskussion vil foregå under.

Som det første, er det vigtigt at notere sig, at den strategi vi nu vil fremlægge, som forslag til at få peacebuilding-processen til at fungere, skulle være implementeret under perioden fra 2001 til 2021. Da strategien indebærer elementer fra transitional justice, og den kva ordets betydning bør udføres i en “transitional” eller overgangsperiode mener vi, at denne strategi skulle udføres i den periode, der befinder sig mellem en krigstilstand og en stabil, fredelig og demokratisk stat. Udover at starte udførelsen af denne strategi lige efter krigen i 2001, hvilket vi mener ville være mest hensigtsmæssigt, er det svært at vurdere, hvornår præcis det ville være bedst at benytte vores strategi. På baggrund af de kvaler, som den uafklarede situation skabte for befolkningen i Afghanistan, ville vi vurdere, at det ville være bedst at påbegynde denne strategi, så tidligt som muligt. Det vil efter vores analyse også have været hensigtsmæssigt at indføre denne strategi på punktet, hvor det stod klart for mange at peacebuildingprocessen havde slået fejl, nemlig i 2014 efter Hamid Karzais afgang fra præsidentembedet.

I forlængelse af refleksionen over vigtigheden af tidspunktet for gennemførelsen af denne strategi, er det vigtigt at holde sig for øje, at hele præmissen for denne diskussion foregår på et hypotetisk plan. Da vores retrospektive casestudie i sagens natur bygger på et tilbageblik på hændelser, vil de altid være af en hypotetisk karakter. Det er her vigtigt at have opmærksomhed på eventuelle udefrakommende faktorer, der kunne have haft indflydelse på hændelsernes gang i Afghanistan i forbindelse med udførelsen af vores strategi. Her er det dog vigtigt at nævne, at selvom formålet med dette projekt er at kigge tilbage på forløbet i Afghanistan, og komme med bud på hvad man kunne have gjort anderledes, er konklusionen i høj grad brugbar i andre tilfælde af forsøg på peacebuilding i fremtiden. Et klart mål med dette projekt er at gøre peacebuildere bedre til at identificere de specifikke udfordringer, der står i vejen for fred, stabilitet og demokratisering, og derefter vælge det rette værktøj til at løse dem.

I forlængelse af perspektivet om en fremtidig forbedring af peacebuildingstrategien, er det vigtigt at holde sig for øje, at den strategi vi fremlægger i udgangspunktet kun gælder for

Afghanistan. Strategien baserer sig på de konkrete samfundsmæssige tilfælde, der gør sig gældende i Afghanistan. Man kunne have anbefalet regeringen utallige forskellige peacebuildingstrategier, der bygger på elementer fra transitional justice. Da begrebet er utrolig bredt og komplekst, forsøger vi ikke at advokere for at vores er den eneste strategi, som ville have en effekt. Selvom vores anbefaling af en strategi for peacebuilding i Afghanistan bygger på elementer fra transitional justice og de specifikke elementer af state-society relations, der gør sig gældende i Afghanistan, er det vigtigt at nævne, at vi mener, at man kan eksportere dele af denne løsning til andre lande, specielt dem der står i en lignende situation som Afghanistan. Dette har vi advokeret for mere udførligt i vores metodeafsnit om casestudiet.

Nu vil vi præsentere den strategi, vi mener man burde have udført for at komme udfordringerne til livs og diskutere, hvorvidt vi mener den kunne have ændret udfaldet af peacebuildingprocessen. Da vi ud fra vores analyse kan udlede, at et af de store problemer i peacebuildingprocessen var en mangel på social sammenhængskraft, er vores strategi designet ud fra et særligt hensyn til at imødekomme denne udfordring. Her mener vi, at det vi har beskrevet som en sandheds- og forsoningskommission i teoriafsnittet, kan bruges i kampen mod denne manglende sociale sammenhængskraft. Man kan argumentere for, at man efter den krig, der ledte op til interventionen i 2001, havde brug for en forsoning mellem de mange etniske og religiøse grupperinger, der havde bekriget hinanden, særligt når man tager Afghanistans historiske etniske skillelinjer med i overvejelserne (Ibrahimi, 2019: 53-55). En kommission som beskrevet ovenfor vil gøre arbejdet med at starte forsoningsprocessen nemmere, da man ved hjælp af kommissionen, vil kunne identificere de forbrydelser, der må være sket under krigen og sikre sig, at de ikke sker igen. Kommissionen vil dermed fungere som et redskab til direkte at sikre en forsoning mellem de grupper, der har været fjender i Afghanistan gennem mange år på et oplyst og fredeligt grundlag. Dette vil tage de første skridt mod at adressere det første af de underliggende problemer, som vi har nævnt ovenfor i analysen, nemlig manglen på længerevarende konvergens mellem de forskellige grupper i samfundet. Denne øgede konvergens vil, som vi lærte i teoriafsnittet, bidrage til en mere stabil fremtid for Afghanistan. Som beskrevet i teoriafsnittet mener vi, at det er vigtigt at denne sandheds- og forsoningskommission bygger på et løfte om amnesti til de mennesker, der er villige til at tage ansvar for deres handlinger under krigen, så man sikrer at en stor del af disse forbrydere vil stå frem. Amnestien vil betyde en fritagelse fra juridisk ansvar, hvis man indgiver sine egne forbrydelser til kommissionen. Dette har man på et begrænset plan allerede haft succes med i Afghanistan (Gregg, 2018: 194-195). Amnestien er dermed vigtig, da den vil sikre det mest retvisende billede af de forbrydelser, der måtte være begået under krigen. Amnestien, der bør

blive givet i sammenhæng med gennemførelsen af kommissionen, vil sikre at de forskellige samfundsgrupper oplever, at staten behandler dem mere retfærdigt. Denne retfærdige behandling vil, som beskrevet i teoriafsnittet, give mere incitament for samarbejde mellem de forskellige samfundsgrupper, hvilket vil forhøje chancen for en peacebuildings-proces succes. I valget af strategien for inddragelsen af transitional justice i peacebuilding-processen i Afghanistan er der sket til og fravalg. Et af de fravalg, som vi har lavet inden for transitional justice er processer, hvor man benytter sig af lustration og vetting (Sharp, 2018: 243). Disse to begreber, som henholdsvis dækker over at udelukke bestemte grupper for at deltage i statsapparatet og over at systematisk udelukke dem fra samfundet, ville ikke have fungeret i Afghanistan efter vores mening. Vi har allerede set eksempler på dette, da Hamid Karzais regering forsøgte at udelukke jihadister fra at stille op til parlamentsvalget, hvor det endte med at en stor del af de valgte parlamentsmedlemmer havde baggrunde som jihadister. Dette skabte yderligere splittelse i samfundet, og da det er denne mangel på social sammenhængskraft vi har defineret som den primære udfordring for peacebuilding-processen, mener vi det ville være katastrofalt at indføre lustration og vetting. Det er særligt vigtigt at undgå sådanne værktøjer, da det vil bidrage til det dårlige samarbejde mellem det statslige og lokale niveau som prægede Afghanistan i forvejen.

I transitional justice er der særligt fokus på eliter og deres rolle i særligt demokratiseringsprocessen. Som skrevet tidligere i teoriafsnittet, bliver måden demokratiseringsprocessen bør foregå på af Sharp kaldt *“from core to periphery”* (Sharp, 2018: 5). Hvis man skal have held med at skabe fred, stabilitet og starte en demokratiseringsproces skal det foregå i samarbejdet med lokale eliter, også selvom de ikke deler centraladministrationens normer og visioner. Dette kræver selvfølgelig et godt samarbejde mellem staten og lokale eliter, hvilket vi i analysen har afdækket ikke har været tilfældet i Afghanistan, men selve denne strategi for udbredelsen af demokrati er en central del af at forbedre samarbejdet mellem stat og yderområder. Vores argument går på, at man gennem øget samarbejde mellem centraladministration og lokale eliter vil sikre et bedre samarbejde, hvor lokale elitors indflydelse bliver anerkendt fra statens side.

Havde det været muligt at sikre en varig fred ved at inddrage elementer af transitional justice for at forbedre den sociale sammenhængskraft i Afghanistan?

Med udgangspunkt i den ovenstående udlægning vil vi argumentere for, at det ved at bruge elementer fra transitional justice havde været muligt at forbedre den sociale sammenhængskraft i Afghanistan til en sådan grad, at det havde skabt præmissen for en succesfuld peacebuilding-proces. Dette skyldes at:

1. En freds- og forsoningskommission ville give muligheden for at etablere en længerevarende konvergens mellem grupperne i Afghanistan. Dette ville bane vejen for at grupperne prioriterer samarbejde over konkurrence, og herved senere i processen kunne samarbejde om en fælles fremtidig linje for et fredeligt og stabilt Afghanistan.
2. Et løfte om amnesti til alle landets borgere, hvis de tager ansvar for deres handlinger under krigen, vil sikre en opfattet ligebehandling af forskellige befolkningsgrupper fra statens side. Herudover vil en universel ret til repræsentativitet i regeringen give mulighed for en styreform, der repræsenterer landet som helhed frem for blot de politisk indflydelsesrige grupper som repræsenterer metropolerne i landet.
3. Ved at undgå værktøjer som lustration og vetting sikrer man et stærkere samarbejde mellem stat og det lokale niveau, hvilket bør spille en særlig rolle i denne peacebuilding-strategi, som bygger på elementer fra transitional justice, især når det kommer til demokratiseringen af landet.
4. Den fremlagte strategi med inddragelse af elementer fra transitional justice lider under usikkerhed, da man kan argumentere for strategien er svag, da den bygger på et tilbageblik i historien og dens mulige succes altid vil være af hypotetisk karakter. Derudover ville strategien som udgangspunkt kun have fungeret i Afghanistan, da den bygger på landets manglende sociale sammenhængskraft.

Det er vigtigt at hæfte sig ved at denne strategi kun tager de første skridt mod at forbedre den sociale sammenhængskraft i Afghanistan. Vi mener, at man kan argumentere for, at det at skabe forsoning og gennemgå en samfundsmæssig selvransagelse er vigtigt inden man kan bevæge sig videre mod stabilitet og en demokratiseringsprocess. Dermed kan vi konkludere, at denne strategi ikke ville kunne sikre peacebuilding-processens succes, men snarere etablere præmissen for en mulig succes.

Konklusion

Vi kan konkludere, at peacebuilding-processen i Afghanistan endeligt med Talibans overtagelse af regeringsmagten i august 2021 slog fejl. Som belyst i analysen og diskussionen, mener vi, at dette et udtryk for peacebuilding-strategiens mangelfyldte fokus.

Dette kan vi konkludere med baggrund i analysen, da det blev belyst, hvordan den sociale sammenhængskraft i Afghanistan i perioden 2001 til 2021 kunne anses for at være svag. I

forlængelse af dette kan det konkluderes, at fred og stabilitet ikke kunne tilvejebringes med de tiltag og initiativer, som man forsøgte at implementere.

Dette understøttes af beskrivelsen af den sociale sammenhængskrafts vigtighed for statens overordnede evne til at udøve legitim magt, hvilket belyses i teorien om state-society relations. For at underbygge dette, kan vi med baggrund i teoretiseringen af hvordan den sociale sammenhængskraft kan forbedres, konkludere at de udførte peacebuilding-strategier forringede den sociale sammenhængskraft i Afghanistan yderligere.

Dette skyldes som det første, at regeringerne ikke skabte længerevarende konvergens mellem de politisk indflydelsesrige grupper, tværtimod forværrede de konvergens. Som det andet, blev de politisk indflydelsesrige grupper ikke behandlet ligeligt, hvilket i stigende grad har bidraget til en manglende vilje til samarbejde mellem grupperne. Som det sidste, kunne de statslige institutioner ikke vinde kampen over de uformelle institutioner hos befolkningen. Dette resulterede i de statslige institutioners ineffektivitet på lokalt plan, hvilket undergravede regeringens initiativer og bidrog til yderligere fragmentering i landet.

For at opsummere denne konklusion mener vi, at baggrunden for at den Islamiske Republik Afghanistan var ustabil og endeligt kollapsede, var den svage sociale sammenhængskraft i samfundet og de implikationer dette skabte for peacebuilding-processen som helhed. Vi mener derfor, at fremtidige peacebuildere bør øge fokus på at forbedre den sociale sammenhængskraft i det givne land tidligt i peacebuilding-processen. Vi ser flere relevante tilgange til hvordan dette kan tilvejebringes, og præsenterer i vores bachelorprojekt en strategi, som vi mener ville have forbedret den sociale sammenhængskraft i Afghanistan.

På baggrund af vores diskussion kan vi konkludere, at en inddragelse af perspektiver fra transitional justice kunne have ændret begivenhedernes gang i Afghanistan. Med forbehold for den hypotetiske natur af succeskriteriet for en peacebuilding-strategi med elementer af transitional justice, mener vi, at man kunne have skabt en forbedring af den sociale sammenhængskraft ved hjælp af denne strategi. Vi mener helt konkret, at en oprettelse af en sandheds- og forsoningskommission vil skabe et grundlag for en forbedring af den sociale sammenhængskraft gennem en samfundsmæssig selvransagelse. For at sikre størst mulig tilslutning til kommissionens arbejde og undgå at nogle samfundsgrupper føler sig uretfærdigt behandlet, skal deltagelsen i dette ske med en lovning om amnesti for den enkeltes borgers forudgående handlinger. Kommissionens arbejde vil dermed begynde det svære arbejde med at sikre længerevarende konvergens og en retfærdig behandling fra statens side af de forskellige grupper i samfundet. Derudover bør man fremadrettet lægge vægt på arbejdet med lokale eliter i demokratiseringsprocessen, hvilket også bliver tilskrevet stor vigtighed i arbejdet med

transitional justice. Vi mener ikke at denne strategi, udformet med elementer fra transitional justice, ville have sikret peacebuilding-processens succes, men snarere at dens tilføjelse havde skabt præmissen til at opnå succeskriteriet for en sådan proces. Uanset peacebuildingsstrategiens udformning ville arbejdet med fred, stabilitet og demokratisering i Afghanistan altid have været en kæmpe udfordring, og selvom man havde håndteret udfordringerne helt perfekt, ville en succes ikke være garanteret.

Litteraturliste

- Besmel, P. (2020) *The Pathway to Transitional Justice in Afghanistan*, Journal of global south studies, 37(2): 240 -269
- Chesterman, S. (2004) *You, the people: the United Nations, transnational administration*, Oxford University Press, Oxford
- Diplomatie (2004) *The Constitution of the Islamic Republic of Afghanistan*, https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/The_Constitution_of_the_Islamic_Republic_of_Afghanistan.pdf [7/5 - 2022]
- Eriksen, T. H. (2019) *Peace studies in the Nordics*, <https://nordics.info/show/artikel/peace-studies> [16/4 - 2022]
- Flyvbjerg, B. (2006) Five Misunderstandings About Case-Study Research, *Qualitative Inquiry*, 12(2): 219 - 245
- Fukuyama, F. (2004) *Governance and world order in the 21st century*, The Johns Hopkins University Press, Baltimore
- Fukuyama, F. (2006) *Nation-building beyond Afghanistan and Iraq*, Cornell University Press, Ithaca, New York
- Ghani, A. & Lockhart, C. (2009) *Fixing Failed States: A Framework for Rebuilding a Fractured World*, Oxford University Press, New York
- Gilje, N. (2012) 2. Positivism og kritisk rationalisme, I Juul, S. & Pedersen, K. B. (red.) *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori: En indføring*, 1. udg., Hans Reitzels Forlag, København
- Gregg, S. H. (2018) *Building the Nation: Missed opportunities in Afghanistan and Iraq*, Potomac Books, Virginia
- Ibrahimi, S. Y. (2019) Afghanistan's Political Development dilemma: The Centralist State Versus a Centrifugal Society, *Journal of South Asian Development*, 14(1): 40-61

Juul, S. & Pedersen, K. B. (2012) 11. Videnskabsteoretiske retninger og projektarbejdet, I Juul, S. & Pedersen, K. B. (red.) *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori: En indføring*, 1. udg., Hans Reitzels Forlag, København

Karns, M. P., Mingst K. A. and Stiles K. W. (2015), *International Organizations: The Politics and Processes of Global Governance*, 3rd ed, London and Boulder: Lynne Rienner

Kristensen, C. J. og Hussain M. A. (2019) *Metoder i samfundsvidenskaberne*, 2. udg., Forfatterne og Samfundslitteratur, Frederiksberg

Marc, A., Wilman A., Aslam G., Rebosio M. og Balasuriya K. (2013) *Societal Dynamics And Fragility: Engaging Societies in Responding to Fragile Situations*, The World Bank, Washington D.C.

Ritzau (2021) *Endelig tilbagetrækning fra Afghanistan er indledt*, <https://www.information.dk/telegram/2021/05/endelig-tilbagetrækning-afghanistan-indledt> [13/4 - 2022]

SC Res 1378, UNSCOR, 56th Year, UN Doc S/Res/1378 (14/11 - 2001)

SC Res 2189, UNSCOR, 69th Year, UN Doc S/Res/2189 (12/12 - 2014)

Sharp, D., N. (2018) *Rethinking Transitional Justice for the Twenty-First Century*, Cambridge: Cambridge University Press.

Taye, S. (2021) Afghanistan's Political Settlement Puzzle: The Impact of the Breakdown of Afghan Political Parties to an Elite Polity System (2001-2021), *Middle East Critique*, 30(4): 333-352

Thualagant, N. (2019) Kontekstualiserede casestudier, I Kristensen, C. J. og Hussain M. A. (red.) *Metoder i samfundsvidenskaberne*, 2. udg., Forfatterne og Samfundslitteratur, Frederiksberg, pp. 343 - 356

Triantafillou, P. (2019) Analyse af dokumenter og dokumentation, I Kristensen, C. J. og Hussain M. A. (red.) *Metoder i samfundsvidenskaberne*, 2. udg., Forfatterne og Samfundslitteratur, Frederiksberg, pp. 147 - 159

US Department of State (2020) *Joint Declaration between the Islamic Republic of Afghanistan and the United States of America for Bringing Peace to Afghanistan*, https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/02/02.29.20-US-Afghanistan-Joint-Declaration.pdf?fbclid=IwAR3A-1N99YliSPRM0CIm3kKdNWKSM_v7dGWX76jC9IQ3VizPVM4Amfq7RN4 [5/5 - 2022)

Uppsala University (2022) *Peter Wallensteen*, <https://katalog.uu.se/profile/?id=XX1659> [8/4-2022]

Wallensteen, P. (2015) *Quality Peace: Strategic Peacebuilding and World Order*, Oxford University Press, New York